

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu Mgr. Petry Weissové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **Ing. M. Š.**, zast. JUDr. Alenou Prchalovou, Ph.D., advokátkou, se sídlem Husova 1288/25, Jihlava, proti žalovanému: **Krajský úřad kraje Vysočina**, se sídlem Žižkova 57, Jihlava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 1. 2020, č. j. KUJI 8457/2020, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně 20. 10. 2021, č. j. 41 A 11/2020-32,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Brně 20. 10. 2021, č. j. 41 A 11/2020-32, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Aleně Prchalové, Ph.D., advokátce, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti ve výši 6.800 Kč. Tato částka bude ustanovené zástupkyni vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Magistrát města Jihlavy rozhodnutím ze dne 16. 12. 2019, sp. zn. SZ-MMJ/OD/46089/2019/9 (dále jen „magistrát“ a „rozhodnutí magistrátu“), uznal žalobce vinným ze spáchání přestupků podle 125c odst. 1 písm. a) bod 3 a § 125c odst. 1 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Těchto přestupků se měl žalobce dopustit tím, že dne 10. 9. 2019 v době mezi 17:00 hod. a 18:00 hod. mezi obcemi Dlouhá Brtnice a Sedlejev řídil motorové vozidlo Citroën Xantia, které nesplňovalo technické podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, a toto vozidlo současně bylo technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožovalo ostatní účastníky silničního provozu. Magistrát uložil žalobci

pokutu ve výši 7.500 Kč a zákaz řízení motorových vozidel na 9 měsíců. Uložil mu také povinnost zaplatit náklady správního řízení paušální částkou 1.000 Kč.

[2] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítl odvolání žalobce a rozhodnutí magistrátu potvrdil.

II.

[3] Žalobce se proti napadenému rozhodnutí bránil žalobou u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), který ji shora uvedeným rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“) zamítl.

[4] Krajský soud předeslal, že správní orgány v řízení o přestupku stíhá povinnost zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o přestupku ve smyslu § 3 správního řádu. Této povinnosti podle krajského soudu magistrát dostal. Svě závěry opřel jednak o listinné důkazy (trestní oznámení podané žalobcem vůči stanici technické kontroly v Dlouhé Brtnici, protokol č. CZ-3755-19-09-0336, o technické a emisní kontrole), dále o výpověď svědka-pracovníka STK, který technickou prohlídku vozidla provedl, a o vyjádření samotného žalobce při ústním jednání před magistrátem. Tyto důkazy hodnotil jednotlivě i ve vzájemných souvislostech a na základě nich dovedl, že se žalobce uvedených přestupků dopustil. Technický stav vozidla vyplýval podle krajského soudu z protokolu o technické prohlídce vozidla ze dne 10. 9. 2019, podle něž vozidlo nebylo způsobilé pro další provoz a byly u něj mimo jiné zjištěny i nebezpečné závady (poškození brzdového systému a deformace nápravy mající vliv na její pevnost), jízda s nimiž mohla bezprostředně ohrozit další účastníky silničního provozu. Žalobce přitom neuvedl žádné konkrétní skutečnosti, které by správnost protokolu o technickém stavu vozidla zpochybňovaly. Jeho nesouhlas se zjištěními o technické nezpůsobilosti vozidla byly pouze subjektivním přesvědčením, které však nemělo odraz v objektivních skutečnostech. Ve správním řízení bylo podle krajského soudu prokázáno také to, že žalobce po skončení technické prohlídky, při níž byla zjištěna nezpůsobilost vozidla pro další provoz, z místa prohlídky do svého bydliště uvedené vozidlo řídil, což vyplývalo nejen z trestního oznámení podaného samotným žalobcem, ale také z vyjádření žalobce při ústním jednání v řízení před magistrátem.

[5] Za nepodstatnou považoval krajský soud skutečnost, že během uvedené jízdy ze stanice STK nedošlo k žádné dopravní nehodě či jinému negativnímu následku. Pro posouzení žalobcovy odpovědnosti za přestupky to nemělo význam, neboť se jedná o tzv. ohrožovací delikty. Krajský soud tudíž shrnul, že správní spis obsahuje dostatek podkladů, z nichž plyne závěr o spáchání přestupků, které byly žalobci kladeny za vinu. Z uvedeného důvodu nemohly správní orgány postupovat ve smyslu zásady v pochybnostech ve prospěch (*in dubio pro reo*). Žádné pochybnosti o spáchání předmětných přestupků žalobcem v posuzovaném případě nenastaly.

III.

[6] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní proti napadenému rozsudku brojí kasační stížností, v níž navrhuje zrušit napadený rozsudek, *in eventum* též napadené rozhodnutí a rozhodnutí magistrátu.

pokračování

[7] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že správní orgány řádně neprokázaly naplnění pojmových znaků přestupku. Bez toho se však o přestupek jednat nemůže. Nebylo prokázáno, že stěžovatel vozidlo skutečně řídil, správní orgány vycházely pouze z podaného trestního oznámení a nevedly žádné šetření o tom, kdo vozidlo řídil, jakým způsobem bylo přemístěno z bydliště stěžovatele na STK a zpět. Také závěr o tom, že stěžovatel spáchal přestupek úmyslně, nemá podklad ve správním spise. Stěžovatel dále rozporuje technický stav vozidla a namítá, že ani k této otázce nevedl magistrát dokazování, například znaleckým posudkem, a nezabýval se ani tím, že k poškození vozidla mohlo dojít v rámci prováděné technické kontroly. Správní orgány tedy vycházely z neúplně zjištěného stavu věci. Stěžovatel namítá též nepřiměřenou výši uložené pokuty, neboť byla uložena spíše k vrchní hranici jejího rozpětí, ač stěžovatel je osobou sociálně slabou.

[8] Podle stěžovatele je dále odůvodnění rozhodnutí správních orgánů zmatečné (žalovaný v něm uvedl, že stav bodového hodnocení je v případě stěžovatele „nula“, zatímco magistrát uvedl, že v posledních letech stěžovatel nespáchal žádné přestupky; v rozhodnutí magistrátu bylo také uvedeno, že ve prospěch obviněného přihlédl k tomu, že přestupek spáchal úmyslně).

[9] Stěžovatel namítá, že také krajský soud v napadeném rozsudku setrval na popsaném způsobu hodnocení skutkového stavu, aniž jej dále zjišťoval. Nepřistoupil k provedení znaleckého posudku a nezabýval se ani námitkou, že stěžovatel vozidlo neřídil a že mu řízení vozidla nebylo objektivně prokázáno. Tedy krajský soud, stejně jako předtím správní orgány ve správním řízení, postupoval administrativně, bez objektivního prokázání naplnění pojmových znaků přestupku.

IV.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že stěžovatel nevznáší žádné námítky, které by představovaly podstatný přesah vlastních zájmů. Odkazuje na odůvodnění napadeného rozhodnutí a vyjádření k žalobě. Napadené rozhodnutí považuje za souladné s právními předpisy a ztotožňuje se se závěry krajského soudu. Navrhuje kasační stížnost odmítnout pro nepřijatelnost nebo zamítnout jako nedůvodnou.

V.

[11] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[12] Kasační stížnost je důvodná, byť z jiných než stěžovatelem uplatněných důvodů.

[13] Přestože z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že ji stěžovatel uplatňuje na základě kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., Nejvyšší správní soud shledal, že řízení o žalobě bylo stiženo vadou, která mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku [kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Jedná se přitom o vadu tak závažnou, že se jí Nejvyšší správní soud musel podle § 109 odst. 4 s. ř. s. zabývat z úřední povinnosti, tedy přesto, že ji stěžovatel nenamítal. Existence této vady je současně překážkou přezkumu napadeného rozsudku z kasačního důvodu uplatněného v kasační stížnosti.

[14] Nejvyšší správní soud ze spisu krajského soudu zjistil, že v návaznosti na výzvu uvedeného soudu k zaplacení soudního poplatku za žalobu stěžovatel podáním ze dne 14. 5. 2020 (viz č. 1. 9 spisu krajského soudu) sdělil, že na zaplacení soudního poplatku nemá dostatek prostředků, neboť jeho příjmem jsou jen dávky státní sociální podpory a nemá úspory. Požádal tudíž o přiznání osvobození od soudních poplatků a také, aby mu byl ustanoven zástupce z řad advokátů. Na uvedenou žádost reagoval krajský soud výzvou k předložení podkladů „*k žádosti o prominutí soudních poplatků*“ ze dne 29. 5. 2020, č. j. 41 A 11/2020-11. Na ni stěžovatel reagoval předložením vyplněného *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce*. S ohledem na údaje v něm uvedené následně krajský soud usnesením ze dne 18. 6. 2020, č. j. 41 A 11/2020-17, stěžovateli přiznal úplné osvobození od soudních poplatků. V dalším řízení krajský soud seznámil stěžovatele s vyjádřením žalovaného k podané žalobě a vyzval jej k vyjádření se k možnosti rozhodnout bez jednání. Na tuto výzvu stěžovatel nikterak nereagoval a jelikož ani žalovaný nevyjádřil nesouhlas s rozhodnutím bez jednání, krajský soud poté dne 20. 10. 2021 přistoupil bez nařízení jednání k vyhlášení rozsudku. O návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů již nikterak nereagoval.

[15] Podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými správními orgány, či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Projevem tohoto ústavně zaručeného práva je na zákonné úrovni v soudním řízení správním § 35 odst. 10 s. ř. s.

[16] Podle § 35 odst. 10 část věty první před středníkem s. ř. s., *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát*.

[17] Jak shora uvedeno, stěžovatel v řízení o žalobě právo na právní pomoc uplatnil současně s žádostí o osvobození do soudních poplatků, které krajský soud vyhověl. Povinností krajského soudu přitom je dbát na to, aby účastníkům byly zajištěny rovné možnosti k uplatnění jejich práv před soudem, což v sobě mimo jiné zahrnuje i možnost být zastoupen osobou odborně k tomu způsobilou, tedy i advokátem, jsou-li pro to splněny zákonem stanovené podmínky, tedy podmínky vyplývající z výše citovaného § 35 odst. 10 s. ř. s.

[18] Je přitom zjevné, že první z podmínek, kterou představuje samotný návrh na ustanovení zástupce, stěžovatel splnil. Povinností krajského soudu tedy bylo zabývat se i splněním zbylých podmínek a tyto vtělit do rozhodnutí o uvedeném návrhu. Krajský soud však stěžovatelův návrh zcela opomněl a splněním všech ze zákona vyplývajících předpokladů pro vyhovění tomuto návrhu se dále nikterak nezabýval, a to přesto, že současně ve shora zmíněném usnesení dovodil, že u stěžovatele jsou naplněny předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků; z uvedeného důvodu jej od jejich placení osvobodil.

[19] Povinností krajského soudu bylo posoudit i zmíněný druhý stěžovatelův návrh, tedy jeho žádost, aby mu byl ustanoven zástupce z řad advokátů. Bez významu je zde přitom skutečnost, že stěžovatel svoji žádost o ustanovení zástupce z řad advokátů blíže

pokračování

neodůvodnil a omezil se zde na tvrzení o tom, že nemá dostatek prostředků ani úspory. Ani to totiž bez dalšího nezbavuje krajský soud povinnosti se tímto požadavkem účastníka zabývat a rozhodnout o něm usnesením, proti němuž lze podat kasační stížnost. Pokud tak krajský soud nepostupoval, dopustil se pochybení spočívajícího v tom, že narušil zmíněnou rovnost účastníků při uplatnění jejich práv před soudem neboli „rovnost zbraní“.

[20] Nejvyšší správní soud na základě shora uvedeného shrnuje, že krajský soud se dopustil vady řízení, která mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku, neboť opomněl rozhodnout o žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce. Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. byl tudíž naplněn.

VI.

[21] Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 části věty první před středníkem s. ř. s. V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud tedy nejprve rozhodne o návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce, a teprve poté znovu rozhodne o věci samé.

[22] V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

[23] Usnesením Nejvyššího správního soudu 20. 12. 2021, č. j. 4 As 365/2021-23, byla stěžovateli ustanovena zástupkyní pro řízení o kasační stížnosti JUDr. Alena Prchalová, Ph.D., advokátka. Ustanovené zástupkyni náleží mimosmluvní odměna a hotové výdaje, které platí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona). Odměna za řízení o kasační stížnosti byla určena podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a to za dva úkony právní služby (první porada s klientem dne 2. 2. 2022, včetně převzetí a přípravy zastoupení, doplnění kasační stížnosti) ve výši 2x3.100 Kč, tj. 6.200 Kč. Náhrada hotových výdajů (režijní paušál) činí podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu za každý z uvedených úkonů právní služby 300 Kč, celkem tedy 600 Kč. Zástupkyně stěžovatele sdělila, že není plátkyní daně z přidané hodnoty, o tuto daň se tudíž odměna a náhrada hotových výdajů nezvyšuje. Celková částka 6.800 Kč za zastupování stěžovatele v řízení o kasační stížnosti bude ustanovené zástupkyni vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. června 2023

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu